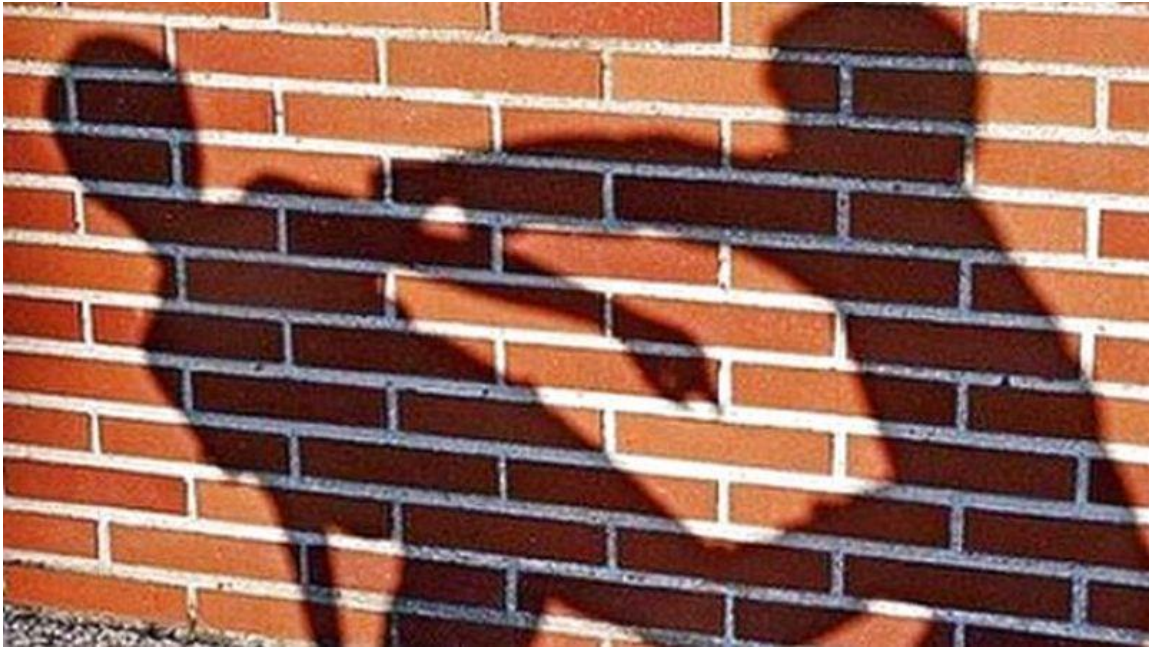

Цивільна, адміністративна та кримінальна відповідальність неповнолітніх

Серед підлітків є поширеною думка, що до повноліття за їх правопорушення відповідають батьки. Але, насправді, це твердження є помилковим. Законодавством передбачено конкретні випадки, коли юридична відповідальність неповнолітніх починається з 16 років, а за вчинення деяких кримінальних злочинів і з 14 років.

Про юридичну відповідальність підлітків розповідає партнер рубрики «Правові акценти», начальник відділу правопросвітництва та взаємодії з суб'єктами надання первинної правової допомоги Першого львівського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги Ростислав Завада.

Що ж таке юридична відповідальність

Юридична відповідальність – це вид соціальної відповідальності, що полягає в застосуванні державою до правопорушника певних заходів примусу, передбачених санкціями правових норм. Загалом можна виділити цивільну, адміністративну та кримінальну відповідальність.

Особливості цивільної відповідальності дітей

Цивільно відповідальність – це встановлені законом юридичні наслідки за невиконання або неналежне виконання особою обов'язків, зобов'язань, що пов'язані з порушенням цивільних прав другої сторони. Переважно цивільна відповідальність зводиться до компенсації завданих збитків і носить майновий характер.

Малолітні особи, тобто діти віком до 14 років не відповідають за заподіяну шкоду. Згідно зі ст. 1178 ЦК України за заподіяну шкоду особами, які не досягли 14 років, несуть відповідальність їхні батьки (усиновлювачі), опікуни, навчальні, виховні та інші заклади, якщо вони не доведуть, що шкоду було завдано не з їх вини.

Щодо цивільної відповідальності осіб віком 14-18 років, то неповнолітній самостійно відповідає за невиконання договору, укладеного ним самостійно, а також за згодою батьків.

Однак, якщо в неповнолітнього немає майна, достатнього для відшкодування збитків, додаткову відповідальність несуть його батьки.

У випадку заподіяння шкоди неповнолітнім у віці від 14 до 18 років він відповідає на загальних підставах. Якщо в нього немає майна чи заробітку достатнього для відшкодування шкоди, шкода відшкодовується повністю чи в частині, якої не вистачає, його батьками.

Батьки зобов'язані відшкодувати шкоду, завдану дитиною, щодо якої вони були позбавлені батьківських прав, протягом 3-х років після позбавлення їх батьківських прав, якщо вони не доведуть, що ця шкода не є наслідком невиконання ними своїх батьківських обов'язків.

Адміністративна відповідальність, і як вона застосовується до неповнолітніх

Адміністративна відповідальність – це вид юридичної відповідальності, який застосовується до особи, яка вчинила адміністративне правопорушення. Адміністративним правопорушенням визнається протиправна винна дія чи бездіяльність, яка посягає на державний або громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законодавством передбачено адміністративну відповідальність.

Адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли на момент вчинення адміністративного порушення 16-річного віку.

До осіб віком 16-18 років, які вчинили адміністративне правопорушення, застосовуються заходи впливу:

- 1) зобов'язання публічно попросити вибачення в потерпілого;
- 2) попередження;
- 3) догана або сувора догана;
- 4) передача неповнолітнього під нагляд батькам чи педагогічного, трудового колективу за їх згодою, а також окремим громадянам на їх прохання.

У випадку вчинення особами віком 16-18 років наступних правопорушень, вони підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах:

- незаконне вироблення, придбання, зберігання, перевезення наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збути в невеликих розмірах;
- дрібне розкрадання державного або колективного майна;
- порушення водіями правил експлуатації транспортних засобів;
- керування транспортними засобами в стані сп'яніння;
- дрібне хуліганство;

- поширювання неправдивих чуток;
- злісна непокоря розпорядженню або вимозі працівника міліції чи їх образа;
- порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передача іншим особам або продаж вогнепальної, холодної або пневматичної зброї.

З урахуванням характеру вчиненого правопорушення та особи правопорушника до зазначених осіб можуть бути застосовані заходи впливу, передбачені ст. 24-1 КУпАП:

1. попередження;
2. штраф;
3. оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення правопорушення;
4. конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення правопорушення;
5. позбавлення спеціального права (до 3 років);
6. виправні роботи (до 2-х місяців, 20 % від зарплати);
7. адміністративний арешт (до 15 діб).

Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх

Чинне законодавство передбачає, що кримінальній відповідальності та покаранню підлягають особи, яким до скоєння злочину виповнилось 16 років. Лише за деякі злочини, спеціально вказані в законі, кримінальна відповідальність може настати з 14 років.

Згідно з ч. 2 ст. 22 Кримінального кодексу України особи, які вчинили злочини у віці від чотирнадцяти до шістнадцяти років, підлягають кримінальній відповідальності лише за:

- умисне вбивство ;
- посягання на життя державного чи громадського діяча, працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця, судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя, захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги представника іноземної держави ;
- умисне тяжке тілесне ушкодження;
- умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження;
- диверсію;
- бандитизм;
- терористичний акт;
- захоплення заручників;
- зґвалтування;
- насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом;
- крадіжку;
- грабіж;

- розбій;
- вимагання;
- умисне знищення або пошкодження майна;
- пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів;

До неповнолітніх, визнаних винними у вчиненні злочину, судом можуть бути застосовані такі основні види покарань:

- 1) штраф;
- 2) громадські роботи;
- 3) виправні роботи;
- 4) арешт;
- 5) позбавлення волі на певний строк.